

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2669

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 juni 2023

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de Raad Algemene Zaken van 27 juni 2023.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W.B. Hoekstra

GEANNOTEEERDE AGENDA RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 27 JUNI 2023

Op dinsdag 27 juni a.s. vindt in Luxemburg de Raad Algemene Zaken (RAZ) plaats. Op de agenda¹ staat de Europese Kiesakte, de voorbereiding van de Europese Raad (ER) van 29 en 30 juni a.s., het Europees Semester, de 18-maandenplanning van de Raad, een terugkoppeling van het Stockholm symposium over rechtsstaat en democratie van 21–22 juni, de impact van het Europees emissiehandelssysteem op EU-beleid en een informele lunch met de Moldavische Minister van Buitenlandse Zaken. De Minister van Buitenlandse Zaken is voornemens deel te nemen aan deze Raad.

Stand van zaken Europese Kiesakte

Het Zweedse voorzitterschap zal de stand van zaken toelichten omtrent de Europese Kiesakte. Het krachtenveld in de Raad loopt nog steeds uiteen omdat verschillende lidstaten bezwaren hebben tegen elementen uit het initiatiefvoorstel, waaronder de transnationale kieslijsten, briefstemmen, regels ten aanzien van verkiezingscampagnes en de vaste verkiezingsdag. Er is geen besluitvorming voorzien tijdens de Raad. De Nederlandse inzet is conform het kabinetsstandpunt² in lijn met de aangenomen motie van het lid Strolenberg c.s.³, en de overgenomen motie van het lid Bisschop.⁴

Vorbereiding van de Europese Raad van 29 en 30 juni 2023

Op de agenda van de Europese Raad van 29 en 30 juni a.s.⁵ staan voorlopig de Russische agressie tegen Oekraïne, migratie, de economie en het concurrentievermogen van de Unie en veiligheid en defensie. Onder het agendapunt externe betrekkingen staan China en de voorbereiding voor EU-CELAC Top van 17 en 18 juli. De voorzitter van de Europese Raad zal de ER informeren over het proces in aanloop naar de Strategische Agenda 2024–2029.

Russische agressie tegen Oekraïne

De ER zal naar verwachting de laatste ontwikkelingen van de Russische oorlog tegen Oekraïne bespreken, waaronder de verwoesting van de stuwdam bij Nova Kakhovka. Het kabinet veroordeelt dit als een oorlogsmisdrijf en zet zich in voor hulp aan de Oekraïense bevolking in de circa tachtig getroffen steden en dorpen. In samenwerking met onder andere de Unie van Waterschappen en de Reddingsvloot heeft het kabinet zich ingezet voor de levering van hulpgoederen, waaronder circa 20 vletten andere boten en reddingsmateriaal die op 12 juni jl. richting Oekraïne zijn getransporteerd. Het kabinet bestudeert de verdere – meer structurele – schade aan infrastructuur en gebouwen en daaruit voortvloeiende hulpvraag.

De Oekraïense strijdkrachten maken sinds 10 en 11 juni enige terreinwinst bij de bevrijding van bezette gebieden in de regio's Zaporizja en Donetsk (rondom Bachmoet). Het kabinet blijft deze ontwikkelingen nauwlettend volgen.

¹ Zie Delegates Portal: CM3335/23.

² Kamerstuk 36 104, nr. 2.

³ Kamerstuk 36 104, nr. 6.

⁴ Kamerstuk 36 104, nr. 4.

⁵ Zie Delegates Portal: ST8745/23.

De inzet van het kabinet blijft onverminderd gericht op het verhogen van de druk op Rusland om diens agressie te beëindigen, inclusief met aanvullende sanctiemaatregelen. Het kabinet blijft zich evenzeer inzetten voor verdere bilaterale en EU-steun aan Oekraïne, waaronder op het vlak van militair materieel en *accountability*. Mogelijk zal de ER ook stilstaan bij de mondelinge update van de Commissie over de voortgang van Oekraïne met betrekking tot de in de opinies van juni 2022 vastgestelde hervormingsprioriteiten. Het kabinet steunt het EU-perspectief en de hervormingsagenda van Oekraïne en hecht aan een op merites gebaseerd uitbreidingsproces. Het kabinet onderstreept voorts dat niet vooruitge- lopen dient te worden op de reguliere voortgangsrapportages dit najaar. In deze formele rapportages zal de Europese Commissie beoordelen in welke mate Oekraïne voldoet aan de prioriteiten uit de Opinions van de Commissie over de EU-lidmaatschapsaanvraag.

Economie/concurrentievermogen

De ER zal naar verwachting stilstaan bij de geboekte voortgang op de verschillende pijlers die bijdragen aan het versterken van het Europese concurrentievermogen.⁶ Daarnaast zal de ER mogelijk aandacht besteden aan de Commissievoorstellen voor een Critical Raw Materials Act⁷ en een Net Zero Industry Act die onderdeel uitmaken van het Green Deal Industrial Plan van de Commissie van 1 februari jl.⁸ Het kabinet verwelkomt de ambitie van de Commissie om de leveringszekerheid van grondstoffen te verbeteren en om koploper te blijven in de groene transitie en schone technologieën. Daarnaast verwelkomt het kabinet de jaarlijkse evaluatie van de beleidscyclus van het Europese concurrentievermogen. Op initiatief van Nederland heeft de ER van 23 maart jl. hiertoe opgeroepen. Daarnaast zal mogelijk de Europese economische veiligheidsstrategie (EV) aan bod komen die de Commissie naar verwachting op 20 juni a.s. presenteert. Voor het kabinet is het van belang dat een Europese EV-strategie landenneutraal is en gericht is op zowel het versterken van de economie (*promote*) als het nemen van beschermende maatregelen waar nodig (*protect*). Daarnaast is het kabinet voorstander van het bevorderen van Europese samenwerking op het gebied van economische veiligheid, bijvoorbeeld op het gebied van kennisveiligheid en screening van directe buitenlandse investeringen (FDI). Tot slot zal de ER waarschijnlijk kennisnemen van de voorstellen van de Commissie voor de tussentijdse evaluatie van het EU Meerjarig Financieel Kader (MFK), die ook op 20 juni a.s. verwacht worden. Het kabinet zet voor het MFK in op gebruik van bestaande middelen en waar mogelijk herprioritering en flexibilisering bij het opvangen van actuele uitdagingen.

Veiligheid en defensie

De ER zal naar verwachting stilstaan bij veiligheid en defensie. De ER bespreekt tijdens dit agendapunt de voortgang van de uitvoering van eerdere conclusies⁹ over dit onderwerp. Daarnaast zal de ER naar verwachting verdere sturing geven aan capaciteitsontwikkeling op het gebied van veiligheid en defensie van de EU, met een specifieke nadruk op aanbestedingen, investeringen en productie. In dit kader staat de ER onder andere stil bij de initiatieven om de levering van met name artilleriemunitie aan Oekraïne te vergroten en te versnellen, en de productiecapaciteit van de Europese defensie-industrie op te schalen

⁶ Zie Verslag Europese Raad en Eurozonetop 23 en 24 maart 2023, Kamerstuk 21 501-20, nr. 949 d.d. 3 april 2023.

⁷ Kamerstuk 22 112, nr. 3686.

⁸ Kamerstuk 22 112, nr. 3673.

⁹ Zie bijvoorbeeld conclusies van de ER van 15 december 2022.

(de *Act in Support of Ammunition Production*, ASAP) en het instrument voor de versterking van de Europese defensie-industrie door middel van gemeenschappelijke aanbestedingen (EDIRPA).

Externe betrekkingen: China

De ER zal een strategische discussie over EU-China relaties houden. Deze discussie bouwt voort op een gedachtewisseling tijdens de informele RBZ (*Gymnich*) van 12 mei jl.¹⁰ over China, waarbij onder andere de EU-Chinastrategie, de Chinese houding ten aanzien van de Russische agressie tegen Oekraïne, buitenlandse inmenging en mensenrechten werden besproken. De ER discussie dient verdere richting te geven aan de vormgeving van toekomstige EU-China relaties, waarbij het drieslagkader van China als partner, economische concurrent en systeemrivaal een relevante basis blijft bieden. Het kabinet zal het belang van een meer geïntegreerde, geïnstitutionaliseerde discussie in de EU over de politieke, economische en veiligheidsaspecten van de relatie met China benadrukken.

Externe betrekkingen: Voorbereiding van de EU-CELAC Top

De ER bespreekt de inzet voor de EU-CELAC Top (Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caraïbische Staten) die op 17–18 juli a.s. op niveau van staatshoofden en regeringsleiders plaatsvindt in Brussel. De Top dient de basis te leggen voor een diepgaander en gemoderniseerd partnerschap met landen in Latijns-Amerika en de Caribische regio. Het kabinet ziet kansen om de samenwerking tussen de EU en de regio te verdiepen op terreinen als internationale rechtsorde en multilateralisme, de aanpak van grensoverschrijdende georganiseerde criminaliteit, klimaat, water en kritieke grondstoffen. Ook op het terrein van handel en investeringen, in het bijzonder de energietransitie, liggen mogelijkheden. Andere uitkomsten van de Top zijn een investeringsagenda onder de *EU Global Gateway* en partnerschappen op terreinen als digitalisering en kritieke grondstoffen. De inzet van het kabinet is gericht op een gemeenschappelijke verklaring waarin beide regio's zich committeren aan versterkte samenwerking op de hierboven genoemde prioritaire thema's. Daarnaast hecht het kabinet aan aandacht voor mensenrechten en democratie tijdens de Top en in de gemeenschappelijke verklaring.

Overig: Migratie

In lijn met de inzet van het kabinet staat migratie opnieuw op de agenda tijdens de ER in juni. De behandeling zal zich richten op de geboekte voortgang bij de implementatie van de ER-conclusies op migratie van 9 februari jl.¹¹ Naar verwachting zal Commissievoorzitter Von der Leyen de lidstaten in aanloop naar de ER hierover verder informeren, net als in aanloop naar de ER van maart. Nederland zal urgentie blijven bepleiten bij de opvolging van de conclusies. De intensivering van partnerschappen met landen van herkomst en doortocht zal naar verwachting ook aan bod komen. Het kabinet acht voortgang op brede partnerschappen van groot belang. Mede in dat kader reisde premier Rutte samen met Commissievoorzitter Von der Leyen en premier Meloni van Italië naar Tunesië op 11 juni jl. Over de evenzeer belangrijke ontwikkelingen rond het Asiel- en

¹⁰ Verslag van de informele Raad Buitenlandse Zaken Gymnich, van 12 en 13 mei 2023, Kamerstuk 21 501-02, nr. 2662.

¹¹ Zie Verslag buitengewone Europese Raad van 9 februari 2023, Kamerstuk 21 501-20, nr. 1926 d.d. 20 februari 2023 en Kamerstukken 21 501-02, nr. 2621, 21 501-02, nr. 2625, 21 501-20, nr. 1948, 21 501-20, nr. 1949, 21 501-02, nr. 2661.

Migratiepact in de JBZ Raad wordt uw Kamer geïnformeerd via het verslag van de JBZ-Raad van 8–9 juni jl.¹²

Overig: doorkijk Strategische agenda 2024–2029

De voorzitter van de ER zal de ER informeren over het proces in aanloop naar de Strategische Agenda 2024–2029 die de ER naar verwachting in juni 2024 zal opstellen. Deze strategische agenda geeft richting aan de prioriteiten van de nieuwe Commissie die later dat jaar aantreedt.

Europees Semester

Op 24 mei jl. heeft de Europese Commissie haar voorstellen voor landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester gepubliceerd. Het Europees Semester is het jaarlijkse proces waarin lidstaten hun economisch en budgettair beleid coördineren. De Kamer heeft op 9 juni jl. een kabinetsappreciatie van de landspecifieke aanbevelingen ontvangen¹³. De inval van Oekraïne heeft geleid tot onder andere verlaagde groeiverwachtingen en hogere inflatie. De Herstel- en Veerkrachtfaciliteit en het REPowerEU-voorstel zijn samen met de aanbevelingen uit het Europees Semester belangrijke instrumenten om bestaande en nieuwe uitdagingen het hoofd te bieden, zoals versnelling van de groene transitie om de onafhankelijkheid van Russische fossiele brandstoffen af te bouwen.

De RAZ zal van gedachten wisselen over de overkoepelende Commissie-mededeling bij het lentepakket.¹⁴ Daarin geeft de Commissie aan dat de Europese economie het afgelopen jaar veerkrachtig is gebleken in een uitdagende context van Russische agressie in Oekraïne en de resulterende energiecrisis. De EU heeft haar afhankelijkheid van Russische energiebronnen succesvol verminderd en kende, zeker tegen het einde van 2022 en het begin van 2023, een beter dan verwachte economische groei. Tegelijkertijd benoemt de Commissie dat de hoge inflatie een uitdaging is voor de EU, waarbij de kerninflatie hardnekkig blijft.

Het is aan de Ecofinraad van 16 juni om de landspecifieke aanbevelingen te bespreken en goed te keuren, zodat de Europese Raad van 29 en 30 juni a.s. deze vervolgens formeel kan bekrachtigen. Daarna worden de landspecifieke aanbevelingen voor aanneming voorgelegd aan de Ecofinraad van 14 juli a.s.

18 maanden planning Raad

Spanje, België en Hongarije vormen samen het trio voorzitterschap voor de periode 1 juli 2023 tot en met 31 december 2024. Spanje zal vanaf 1 juli als eerste lidstaat van dit trio het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie vervullen. Tijdens de RAZ zal het trio voorzitterschap naar verwachting een presentatie geven over de prioriteiten die het stelt. De 18 maanden planning van de Raad is op het moment van schrijven van deze geannoteerde agenda nog niet beschikbaar. Het kabinet zal ook bij het inkomend trio voorzitterschap het belang onderstrepen van de prioriteiten uit de Kamerbrief voor de Staat van de Unie 2023¹⁵: de EU als geopolitieke speler, sociaaleconomische convergentie en democratie en rechtsstaat. In het verlengde daarvan zal het kabinet het belang onder-

¹² Verslag volgt.

¹³ Kamerstuk 21 501-20, nr. 1951.

¹⁴ https://commission.europa.eu/publications/2023-european-semester-spring-package-communication_en.

¹⁵ Kamerstuk 36 259, nr. 1.

strepen van aansluiting bij de Strategische Agenda 2019–2024 die de Europese Raad in juni 2019 aannam¹⁶ en te zijner tijd de Strategische Agenda 2024–2029, die de ER naar verwachting in juni 2024 zal opstellen.

Impact Europees emissiehandelssysteem op EU-beleid

Enkele lidstaten hebben de Raad verzocht om een gedachtewisseling over de impact van klimaatbeleid en dan met name de impact van het *EU Emissions Trading System* (ETS) op de productiekosten van de industrie en hogere energiekosten voor huishoudens. In algemene zin is het kabinet van mening dat altijd gereflecteerd kan en dient te worden op de impact van EU-wetgeving. Tegelijkertijd onderstreept het kabinet het belang van ambitieuze klimaatmaatregelen en ziet het kabinet het ETS als de ruggengraat van het EU-klimaatbeleid. Voorkomen moet worden dat de recent in werking getreden wetgeving ter discussie wordt gesteld.

Daarnaast zijn in de herziene ETS-richtlijn provisies opgenomen die juist de eventuele negatieve impact op huishoudens en bedrijven beperken. Ook wordt een deel van de inkomsten van ETS2 gebruikt voor financiering van het *Social Climate Fund*, waarmee kwetsbare huishoudens en kleine bedrijven ondersteund kunnen worden. Ten slotte kunnen lidstaten aanspraak maken op het *Just Transition Fund* om regionale ongelijkheden te verminderen.

AOB: Terugkoppeling Stockholm symposium over democratie en de Europese rechtsstaat van 21–22 juni 2023

Parallel aan de informele Raad Algemene Zaken van 21 en 22 juni a.s.¹⁷ organiseert het Zweedse voorzitterschap een symposium over democratie en de Europese rechtsstaat op ambtelijk niveau.¹⁸ Er zal onder andere gesproken worden over de staat van de Europese rechtsstaat, en hoe deze verder versterkt kan worden. Tijdens de RAZ van 27 juni zal het Zweedse voorzitterschap ter informatie aan de lidstaten een terugkoppeling geven van dit symposium.

Informele lunch met de Moldavische Minister van Buitenlandse Zaken

Tijdens de lunch spreekt de Raad informeel met de Moldavische vicepremier en Minister van Buitenlandse Zaken en Europese Integratie, de heer Nicu Popescu. De Europese Raad van 23 en 24 juni 2022 erkende het Europese perspectief van Moldavië en besloot het land de status van kandidaat-lidstaat toe te kennen. Deze lunch biedt de gelegenheid tot uitwisseling met Moldavië over de hervormingen die het land moet doorvoeren in het kader van het EU-toetredingsproces. Tijdens de informele Raad Algemene Zaken van 21 en 22 juni zal de Europese Commissie een mondelinge update over de uitvoering van de hervormingsprioriteiten geven die het identificeerde in haar opinies.¹⁹ De voortgang van Moldavië in het toetredingsproces zal afhangen van de eigen merites. De formele voortgangsrapportage van de Europese Commissie wordt verwacht in oktober van dit jaar.

¹⁶ Kamerstuk 21 501-20, nr. 1468.

¹⁷ Zie Geannoteerde agenda voor de informele Raad Algemene Zaken 21 en 22 juni 2023, Kamerstuk 21 501-02, nr. 2665.

¹⁸ Het programma is hier te vinden: <https://swedish-presidency.consilium.europa.eu/media/rawpof23/preliminary-programme-stockholm-symposium-on-democracy-and-the-rule-of-law.pdf>.

¹⁹ Zie Geannoteerde agenda voor de informele Raad Algemene Zaken 21 en 22 juni 2023, Kamerstuk 21 501-02, nr. 2665.